

Dosarul nr. 2ra-1223/20

Prima instanță: Judecătoria Slobozia (jud: D. Dubcovețchi)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Bulgac, A. Panov, Gr. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

11 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Talmaciov Zinaida,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ceapchi Svetlana împotriva Zinaidei Talmaciov și Anatoli Talmaciov cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Talmaciov Zinaida și Talmaciov Anatoli și s-a menținut hotărârea din 28 ianuarie 2016 a Judecătoria Slobozia,

c o n s t a t ă:

La 29 aprilie 2014 Ceapchi Svetlana a depus cererea de chemare în judecată împotriva Zinaidei Talmaciov și Anatoli Talmaciov cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că părții sunt consătenii săi și erau în relații bune de prietenie.

La 30 aprilie 2011 a dat cu împrumut Zinaidei Talmaciov suma de 1.000 de lei, cu o dobândă lunară de 10%, pe care ultima s-a obligat să o restituie peste 2 luni.

La 05 iunie 2011 a mai împrumutat părții suma de 1.000 de lei, la fel obligându-se să o restituie peste 2 luni.

La 03 aprilie 2012 a mai dat cu împrumut Zinaidei Talmaciov și lui Anatoli Talmaciov suma de 2.000 de lei, cu o dobândă lunară de 10%, pe termen de 2 luni, care i-au promis că părțile va pleca la muncă peste hotarele țării și îi va restitui toți banii împrumutați în decurs de 2 luni.

A notat că în scopul confirmării împrumuturilor bănești, părții au semnat 2 recipise.

Deși pârâții s-au obligat să restituie în termen sumele împrumutate, ultimii nu și-au onorat obligațiile asumate nici până în prezent.

A susținut reclamanta că de nenumărate ori s-a adresat Zinaidei Talmaciov și lui Anatoli Talmaciov să-i restituie sumele bănești împrumutate, însă a primit doar promisiuni.

La moment relațiile cu pârâții s-au înrăutățit, devenind ostile, aceștia în continuare cu rea-credință se eschivează să-i ramburseze banii împrumutați.

În scopul restituirii datoriei s-a adresat cu plângere Inspectoratului de Poliție Ștefan-Vodă, însă prin scrisoarea nr. 1965 din 01 aprilie 2014, i s-a comunicat să se adreseze în instanța de judecată.

A reținut reclamanta că în conformitate cu art. 871 alin. (1) din Codul civil (în redacția legii în vigoare la momentul adresării în judecată), împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Totodată, conform art. 585 din Codul civil (în redacția legii în vigoare la momentul adresării în judecată), în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Din prevederile art. 619 alin. (1) din Codul civil (în redacția legii în vigoare la momentul adresării în judecată), rezultă că, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Potrivit Hotărârii nr. 89 din 28 aprilie 2011 a Băncii Naționale a Moldovei cu privire la nivelul ratelor dobânzilor, rata dobânzii a constituit 8,0% anual, menținută până la 29 martie 2012, ulterior modificată prin Hotărârea nr. 61 a BNM, care a constituit de 4,5% anual, menținută până în prezent.

Consideră reclamanta că având în vedere faptul că pârâții sunt în întârziere pentru neexecutarea obligației în termen, aceștia urmează să-i restituie și dobânda de întârziere legală.

Astfel, pentru împrumutul de 1.000 de lei oferit la 30 aprilie 2011, pârâții îi datorează: dobânda pentru 2 luni – 13,20 de lei ($1.000 \text{ de lei} \times 8\% = 80 \text{ de lei anual}$; $80 \text{ de lei} \div 12 \text{ luni} = 6,60 \text{ de lei lunar}$; $6,60 \text{ de lei} \times 2 \text{ luni de dobândă} = 13,20 \text{ de lei}$); dobânda de întârziere în sumă de 86,40 de lei ($8\% + 5\% = 13\%$) $1.000 \text{ de lei} \times 13\% = 13 \text{ de lei anual}$, ceea ce constituie 10,80 pe lună, pentru 8 luni de întârziere, adică 86,40 de lei.

Pentru împrumutul din 05 iunie 2011 pârâții îi datorează: dobânda pentru 2 luni – 13,20 de lei ($1.000 \text{ de lei} \times 8\% = 80 \text{ de lei anual}$; $80 \text{ de lei} \div 12 \text{ luni} = 6,60 \text{ de lei pe lună}$; $6,60 \text{ de lei} \times 2 \text{ luni de dobândă} = 13,20 \text{ de lei}$); dobânda de întârziere în sumă de 75,60 de lei ($8\% + 5\% = 13\%$) $1.000 \text{ de lei} \times 13\% = 130 \text{ de lei anual}$, ce constituie 10,80 de lei pe lună, pentru 7 luni de întârziere, adică 75,60 de lei.

Pentru împrumutul din 03 aprilie 2012 pârâții îi datorează: dobânda pentru 2 luni – 13,20 de lei ($2.000 \text{ de lei} \times 4,5\% = 90 \text{ de lei anual}$; $90 \text{ de lei} \div 12 \text{ luni} = 7,5 \text{ lei pe lună}$; $7,5 \text{ lei} \times 2 \text{ luni de dobândă} = 15 \text{ lei}$); dobânda de întârziere pentru suma totală a datoriei

de 4.000 de lei este de 996 de lei ($8\%+5\%=13\%$) ($4.000 \text{ de lei} \times 13\% = 520 \text{ de lei}$; $520 \text{ de lei} \div 12 \text{ luni} = 43 \text{ de lei pe lună}$; $43 \text{ de lei} \times 23 \text{ de luni de dobândă} = 996 \text{ de lei}$).

În contextul celor expuse, a cerut Ceapchi Svetlana admiterea acțiunii, încasarea în mod solidar din contul Zinaidei Talmaciov și Anatoli Talmaciov în beneficiul său a sumei de 4.000 de lei cu titlu de datorie și 1.200 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

Prin hotărârea din 28 ianuarie 2016 a Judecătoriei Slobozia, acțiunea depusă de Ceapchi Svetlana a fost admisă integral și s-a încasat în mod solidar din contul Zinaidei Talmaciov și Anatoli Talmaciov în beneficiul Svetlanei Ceapchi suma de 2.000 de lei cu titlu de datorie și 996 de lei cu titlu de dobândă de întârziere, în total 2.996 de lei. S-a încasat din contul Zinaidei Talmaciov în beneficiul Svetlanei Ceapchi suma de 2.000 de lei cu titlu de datorie și 204 de lei cu titlul de dobândă de întârziere, în total 2.204 lei.

La 26 februarie 2016 Zinaida Talmaciov și Anatoli Talmaciov au declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 25 mai 2016 a fost prezentată cererea de apel motivată, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii din 28 ianuarie 2016 a Judecătoriei Slobozia, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii integral.

Prin decizia din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Talmaciov Zinaida și Talmaciov Anatoli și s-a menținut hotărârea din 28 ianuarie 2016 a Judecătoriei Slobozia.

Pentru a decide astfel, prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile prin faptul că Talmaciov Zinaida și Talmaciov Anatoli nu au prezentat probe incontestabile, prin care să se confirme restituirea către Svetlana Ceapchi a împrumutului bănesc.

Mai mult ca atât, prin ordonanța de ridicare din 25 iunie 2015 și procesului-verbal de ridicare din 29 iunie 2015, organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Ștefan-Vodă, au fost ridicate originalele recipiselor din 30 aprilie 2011 și 03 aprilie 2012.

Potrivit concluziei din Raportul de expertiză judiciară nr. 1373 din 04 septembrie 2015 efectuat de Centrul Național de Expertize Judiciare, recipisele prezentate nu prezintă semne de falsificare, semnăturile aplicate pe acestea fiind executate de către persoanele indicate în recipise (f.d. 134-136, vol. I).

Nu a fost reținut argumentul Zinaidei Talmaciov și Anatoli Talmaciov precum că la materialele dosarului sunt anexate copiile recipiselor, dar nu originalul acestora, or, în conformitate cu art. 130 alin. (5) din Codul de procedură civilă, proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conținea corespund realității.

Astfel, odată ce pe copiile recipiselor anexate la dosar, este aplicată ștampila instanței de judecată, este indubitabil faptul că originalul înscrisului a fost examinat de prima instanță și că copiile corespund originalului. Cu atât mai mult, în urma examinării originalelor recipiselor de către expert, s-a stabilit veridicitatea acestora.

A fost apreciat critic argumentul apelanților/pârâți precum că încasarea sumelor împrumutate în baza copiilor poate să creeze o situație de adresare dublă în instanța de judecată cu aceleași recipise, or, în speță, la emiterea hotărârii s-a luat în considerare acel fapt că la înaintarea acțiunii recipisele au fost prezentate în original, fiind

administrare de instanța de judecată, iar locul aflării originalelor acestora este cunoscut atât instanței, cât și participanților la proces. Prin urmare, este exclus faptul intentării unei acțiuni bazate pe aceleași recipise, acestea fiind anexate la dosarul penal.

Nu a fost reținut nici argumentul că la data de 05 iunie 2011 Talmaciov Zinaida nu a împrumutat de la Svetlana Ceapchi suma de 1.000 de lei, deoarece în textul recipisei din 30 aprilie 2011 lipsește semnătura ei pentru împrumutul bănesc din 05 iunie 2011. Or, în situația în care Talmaciov Zinaida nu a fost de acord ca în actul juridic (recipisa) respectiv să fie făcute careva modificări, ultima era în drept să indice expres faptul dat, însă odată ce legislația în vigoare nu precizează unde anume urmează a fi aplicată semnătura împrumutatului, se consideră ca fiind aplicată semnătura acesteia în recipisa respectivă, prin urmare se confirmă acordul tacit al Zinaidei Talmaciov cu textul acestei recipise și cu obligațiile asumate de ea.

La 13 iulie 2020 Talmaciov Zinaida a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 28 ianuarie 2016 a Judecătorei Slobozia, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea recursului Talmaciov Zinaida a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

A indicat că instanța de apel a încălcat prevederile art. 380 alin. (1) din Codul de procedură civilă, deoarece nu s-a expus asupra demersului reprezentantului său Sardari Marin, depus atât prin poșta electronică la 20 noiembrie 2019, cât și prin cancelaria Curții de Apel Chișinău la data de 21 noiembrie 2019, prin care a solicitat suspendarea în continuare a procesului civil până la adoptarea în cauza penală a unei sentințe penale irevocabile privind falsificarea de către Ceapchi Svetlana a recipiselor litigioase ce constituie obiect de examinare în speța dată.

Consideră recurenta că instanța de apel nu era în drept să examineze prezenta cauză civilă la 21 noiembrie 2019, deoarece în Procuratura și Inspectoratul de Poliție Ștefan-Vodă, paralel cu prezenta cauză civilă, se examinează cauza penală intentată în privința intimă Svetlana Ceapchi în baza art. 310 alin. (1) din Codul penal pentru presupusa falsificare a recipiselor de împrumut bănesc din 30 aprilie 2011 și din 03 aprilie 2012, care au stat la baza emiterii hotărârii din 28 ianuarie 2016 a Judecătorei Slobozia, prin care s-a încasat în mod solidar din contul său și a soțului Talmaciov Anatoli, decedat la XXXXX, sumele bănești în litigiu.

A susținut că la moment cauza penală se află în proces de examinare, nefiind adoptată încă sentință irevocabilă.

Totodată, din răspunsul Procuraturii Ștefan-Vodă din 29 iunie 2020 rezultă că, întru executarea încheierii din 20 noiembrie 2019 a Judecătorei Căușeni, la 29 iunie 2020 prin ordonanța organului de urmărire penală, a fost dispusă efectuarea în România, la DNA, a expertizei grafoscopice a recipiselor litigioase, în comisie rogatorie, care urmează să fie expediate autorităților române competente.

A menționat Talmaciov Zinaida că instanța de apel nu a motivat decizia din 21 noiembrie 2019, nu s-a expus asupra tuturor argumentelor invocate în cererea de apel, nu a dat un răspuns precis și explicit la fiecare probă și argument invocat în acest sens.

La fel, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că nu au fost încheiate contracte de împrumut, dar recipise, care urmau să fie întocmite în modul prevăzut de lege.

Mai mult ca atât, din textul recipisei din 30 aprilie 2011, nu rezultă că la data de 05 iunie 2011 a luat împrumutul bănesc în sumă de 1.000 de lei de la intimată/reclamantă Ceapchi Svetlana, deoarece nu există semnătura sa sub acest împrumut din data respectivă.

De asemenea, din cele trei Rapoarte de expertiză anexate la actele cauzei, întocmite de CNEJ, CNA și MAI, rezultă că pe recipisa din 03 aprilie 2012 nu este semnătura ei în drept cu numele său, respectiv instanțele de judecată ierarhic inferioare nu erau în drept să încaseze solidar din contul său suma de 2.000 de lei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 21 noiembrie 2019.

Din actele cauzei rezultă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa Zinaidei Talmaciov, prin intermediul oficiului poștal, la 30 decembrie 2019 (f.d. 196, vol. I), însă nu se atestă date când recurenta a recepționat-o.

Totodată, din conținutul cererii de recurs rezultă că Zinaida Talmaciov a luat cunoștință cu decizia motivată a instanței de apel la 20 martie 2020, când a recepționat încheierea din 02 martie 2020 a executorului judecătoresc Ciobanu Eduard privind intentarea procedurii de executare, la care a fost anexat titlul executoriu din 21 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie 2020 - 15 mai 2020.

Astfel, recursul declarat la 13 iulie 2020, este în termen.

La 29 iulie 2020 în adresa Svetlanei Ceapchi a fost expediată copia recursului declarat de Zinaida Talmaciov, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 41, vol. II), însă intimata nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Zinaida Talmaciov nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere

îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (*cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991*), pe când în recursul depus de Zinaida Talmaciov, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Zinaida Talmaciov, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Zinaida Talmaciov, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic